

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21

The Organization of Higher Education for Communication Arts Students in the 21st Century

สุธาสิณี นีรัตติมานนท์¹

Sutasinee Nirattimanon¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 มีวัตถุประสงค์ เพื่อค้นหาและเสนอขนาดตภาพของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 วิธีการวิจัยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบอีดีเอฟอาร์ (EDFR : Ethnographic Delphi Futures Research) ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็น ผู้ให้ข้อมูลที่มีความเชี่ยวชาญ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และการใช้แบบสอบถามรวม 3 รอบ รอบแรกเป็นการสัมภาษณ์แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตอบในรอบที่สองและรอบที่สามแล้วนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในรอบสุดท้าย นำมาคำนวณหาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม ความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน และพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 สามารถแบ่งออกมาได้เป็นสี่ด้านสำคัญคือ ด้านที่หนึ่ง ทักษะชีวิต (Life Skill) ด้านที่สอง ทักษะการเรียนรู้และการคิด (Learning and Thinking Skill) ด้านที่สาม ปัญญา ความรู้ที่ควรต้องเรียนรู้ (Cognitive) และด้านที่สี่ การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) 2) การออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 3) กลยุทธ์ในการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 (Implementation and Assessment) 4. กลยุทธ์ในการพัฒนาอาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์

¹ นักศึกษาปริญญาเอกสาขาวิชานวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

คำสำคัญ : การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา, สาขาวิชานิเทศศาสตร์, สมรรถนะ
ในศตวรรษที่ 21

Abstract

The objective of this research was to study the organization of higher education for communication students in 21st century within the year 2025. The EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) technique was employed in this research. 20 experts were systematically and purposively selected from those who involved in the research, the academicians, persons from non – governmental sectors supporting, and the experienced practitioners. The data collected by interviewing and two round of Delphic probing were then analyzed by means of median, mode, and interquartile range. The results of the research were summarized as follows. 1) The Capabilities of the 21st Century Communication Arts Graduate The frameworks seem to converge on a common set of 21st century competences Life Skills, Learning and Thinking Skill, Cognitive and Media Literacy. 2) The Design of Appropriate Curricula for the Development of the Capacity of the 21st Century Communication Arts Graduates. 3) The Strategy for Teaching for the Development of the 21st Century Communication Arts Graduates (Implementation and Assessment). 4) The Strategy for the Development of the Lecturers of Communication Arts.

Key Words : The Organization of Higher Education / Communication Arts
Students / 21st Century Competences

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้มีการปฏิรูปอุดมศึกษา ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนอย่างใหญ่หลวงของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ได้แก่ การเพิ่มของปริมาณของนักศึกษา การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และความต้องการทรัพยากรมนุษย์ กระแสโลกาภิวัตน์ การปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจมาเป็นระบบตามกลไกการตลาด และข้อจำกัดด้านงบประมาณ ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต้องปรับการบริหารจัดการ เพื่อรับสภาพการแข่งขันที่รุนแรงยิ่งขึ้น (ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ (ปอมท.), 2544 : 1)

สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งสร้างสรรค์และให้บริการที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อสังคม ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปมาช้านานแล้วว่า สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันแนวหน้าของสังคมในการคิดค้นและสร้างสรรค์องค์ความรู้และวิชาการใหม่ๆ ให้แก่สังคมให้บริการเทคนิคและวิชาชีพชั้นสูง สร้างนักคิดและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการพัฒนาสังคม ตลอดจนถึงการถ่ายทอดและสร้างสรรค์วัฒนธรรมใหม่ๆ ที่น่าสนใจ

สัญญาณการเปลี่ยนแปลงบนโลกใบนี้ เกิดขึ้นตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นต้นมา ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาในแขนงวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างไม่มีหยุดยั้ง ดังนั้นจึงปฏิเสธไม่ได้ว่า สถาบันในระดับอุดมศึกษาทั่วทั้งโลกต้องเผชิญความต้องการในการปฏิรูปการศึกษา ในบริบทของความท้าทายอย่างยิ่งยวด (Gloria Amparo Gonzalez Alonso, 2010, p. 23) เป็นที่ยอมรับกันว่า ในศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยต้องเผชิญหน้ากับกระแสโลกาภิวัตน์ ภาวะเสรีนิยม และความเป็นสากล ตลอดจนจนการพัฒนาข้อูลสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาด้านการศึกษา นับว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

Abby Noonan Shubert (2011 : 2) ได้แสดงทัศนะว่า “21st Century competences” เป็นสัญญาณของการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี ดังนั้น

ปัจจัยสำคัญ คือ ควรสร้างความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skills) ให้ได้ตามความคาดหวังของสังคม และในทางเดียวกัน ควรต้องทราบว่าสิ่งที่ส่งผลต่อสังคมในวงกว้างนั้น จะมีผลต่อสังคมในวงแคบได้อย่างไร โดยผู้สอนต้องเข้าใจถึงเนื้อหา (Content) และบริบท (Context) ที่ควรสอน จึงจะไปถึงเป้าหมายที่มุ่งหวังได้ สอดคล้องกับ KamisahOsman และ คนอื่นๆ (2010 : 599) ได้ระบุว่า การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีการเติมเต็มความคาดหวังของสังคม โดยเฉพาะการเตรียมนักศึกษาสำหรับโลกนอกห้องเรียน อย่างไรก็ตาม การศึกษาจะต้องอยู่ในกรอบของมาตรฐานทางการศึกษา ดังนั้นเพื่อให้สามารถเอาชนะความท้าทายนี้ได้ จะต้องคำนึงถึงเนื้อหาหลักสูตร (Curriculum content) และกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning activities) เพื่อพัฒนาศักยภาพทางร่างกาย อารมณ์ จิตวิญญาณ และทักษะทางปัญญา ตามความต้องการของสังคมในปัจจุบัน และอนาคต ดังนั้นหัวใจสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ ในแต่ละประเทศต่างให้ความสำคัญในสถาบันการศึกษาเพื่อที่จะพัฒนาศิษย์ให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยผลลัพธ์พื้นฐานของทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะ ความรู้ และความเชี่ยวชาญของผู้เรียนในการเอาชนะอุปสรรคในการทำงานและการใช้ชีวิตได้

ปัจจุบันสำหรับการพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ยังไม่มีมีการประกาศใช้ มคอ. 1 (มาตรฐานคุณวุฒิสาขา) ดังนั้นแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ นอกจากควรมีการอ้างอิงตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยแล้ว การนำแนวคิดในเรื่องกรอบสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 มาเป็นปัจจัยในการพัฒนาหลักสูตรก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน โดยกรอบแนวคิดในเรื่อง สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 มีหลายกรอบแนวความคิดที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นกรอบของ 21st century skills and competences for new millennium learner กรอบของ Assessment and Teaching of 21st Century Skills (ATCS) กรอบของ EnGaugen กรอบของ Key competences for lifelong learning และกรอบ Partnership for 21st century skills (P21) เป็นต้น

อย่างไรก็ตามพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานิเทศศาสตร์ ในศตวรรษที่ 21 ยังไม่เคยมีผู้วิจัยมาก่อน ดังนั้นงานวิจัยเรื่องนี้เป็นความพยายามของทางผู้วิจัยที่จะแสวงหาแนวโน้ม ความคิดเห็นและแนวทางใหม่

จากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งแนวโน้มดังกล่าวจะเกิดขึ้นตั้งแต่บัดนี้ จนถึง 10 ปีข้างหน้า ถือว่าเป็น การเตรียมพร้อมการทำงาน และเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นโดยไม่ประมาท ในกรณี ที่แนวโน้มนั้นอาจเกิดขึ้นได้ และเป็นอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ จะได้เตรียมหาทางป้องกัน ได้อย่างทันทั่วทั้งที่ การวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิควิธีวิจัยอนาคต แบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ผลวิจัยที่ได้จะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการ เรียนการสอนในสาขาวิชานิติศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อค้นหาและเสนออนาคตภาพของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ในศตวรรษที่ 21

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ Ethnographic Delphi Future Research (EDFR) ในการรวบรวมความคิดเห็นที่เป็นฉันทามติ ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักประชากร คือผู้ให้ข้อมูลหลักจากแวดวงนิติศาสตร์ จำนวน 3 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มคณาจารย์ด้านนิติศาสตร์ กลุ่มนักวิชาการอิสระทางด้านวิชานิติศาสตร์ กลุ่มนักวิชาชีพทางด้านนิติศาสตร์ ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการผลิตบัณฑิตด้านนิติศาสตร์สังคมไทย ได้เปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด และได้เปลี่ยนแปลงอย่างมาก จนถึงปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่า สังคมไทยเข้าสู่สังคมใหม่แล้ว เป็นสังคมของข่าวสาร ข้อมูล ธุรกิจ อุตสาหกรรม และ นานาชาติ ระบบต่างๆ ในสังคมจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับปัญหาที่ตามมา

เช่นกัน กระแสสังคมจึงมีการเรียกร้องบทบาทและภาระหน้าที่ใหม่ๆ ของการศึกษาหลายประการด้วยกัน

ถ้าพิจารณาสังคมไทยในแนวทางของวัฒนธรรมจะพบว่าสังคมไทยนั้นกำลังมีแบบแผนและแนวโน้มที่จะเข้าสู่วัฒนธรรมแบบอนาคตวิสัย (Prefigurative) คือ เป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมมีความเปลี่ยนแปลงค่อนข้างเร็วเกินกว่าการคาดคะเนล่วงหน้า ผู้ใหญ่ที่ผ่านชีวิตมาก่อนไม่อาจนำประสบการณ์ของตนแนะนำสั่งสอนคนรุ่นเยาว์ได้มากเท่าที่ควร เพราะผู้เยาว์ในปัจจุบันย่อมเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า จะต้องเผชิญกับอนาคตอันไม่แน่นอน และอยู่นอกแบบแผนเดิมที่เคยเป็นมามากขึ้นทุกที (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน และคณะ, 2557 : 320)

จากการวิจัยค้นพบว่าการผลิตบัณฑิตด้านนิเทศศาสตร์ มีปัญหาที่พบอยู่ประเด็นที่หนึ่ง คือ การไม่สามารถผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองต่อตลาดแรงงานในปัจจุบันอย่างในสายนักวิชาชีพก็จะมีมองว่าบัณฑิตที่จบออกไปแล้วไม่สามารถทำงานได้เลย ต้องเสียเวลานั่งสอน นั่งเรียนรู้อันใหม่ เลยกทำให้เกิดช่องว่างระหว่างความเป็นวิชาการและวิชาชีพ แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่ปัญหาที่จะไม่สามารถแก้ไขได้ ดังนั้นทั้งระหว่างนักวิชาการและนักวิชาชีพ ควรต้องมีการวางแผนร่วมกัน มองตลาดร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายคือการผลิตบัณฑิตนิเทศศาสตร์

ประเด็นที่สอง คือ ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร ที่เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการผลิตบัณฑิตทางด้านนิเทศศาสตร์ ยังคงยึดการออกแบบตามหลักสูตรแยกตามแขนงของสื่อ เช่น เป็นสื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออินเทอร์เน็ต เมื่อแยกแขนงตามสื่อในลักษณะบ้างครั้งอาจทำให้ขาดความยืดหยุ่นในการพัฒนารายวิชา

ประเด็นที่สาม คือ การขาดงบประมาณอย่างเพียงพอในการจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือในการทำงานทางด้านนิเทศศาสตร์ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนทางด้านนิเทศศาสตร์

ประเด็นที่สี่ ที่จะกล่าวถึง คือ ปัญหาที่เรียกว่าเป็นปัญหาใหญ่ของทั้งนักสื่อสารมวลชนและนักนิเทศศาสตร์นั่นก็คือ ความตื่นเงิน การขาดความลุ่มลึกในมิติ

ของการทำงาน ยกตัวอย่างให้เห็นชัดเจน เช่น เวลาทำข่าวก็ทำกันเป็นกระแส ทำแบบผิวเผิน รายงานเพียงแค่ว่า ใคร ทำ อะไร ที่ไหน อย่างไร แต่ขาดความพยายามที่จะเจาะข่าวหรือเพ่งเติมองค์ความรู้ต่างๆ ลงไปในเนื้อหาข่าว ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักนิเทศศาสตร์ในปัจจุบันนี้ขาดความอดทน ขาดความพยายามที่จะแสวงหาข่าวสารที่มีความลุ่มลึก ซึ่งอาจจะเชื่อมโยงไปถึง บางครั้งนักเรียน ที่มาเรียนนิเทศศาสตร์ เพราะนึกถึงเฉพาะว่านิเทศศาสตร์ มีเพียงแค่คำว่า Entertainment ความบันเทิงเท่านั้น กลายเป็นเป็นประเด็นในเรื่องของแฟชั่น คือมาเรียน เพื่อมาเป็นดารา มาเป็นนักแสดง มาอยู่ในรายการบันเทิง นักเรียนส่วนใหญ่คิดแบบนี้ เพราะเชื่อว่าสายนี้จะทำให้ผู้เรียน Popular ส่วนหนึ่งคือเรื่องของการมีชื่อเสียง ดังนั้นตลอดหลักสูตรสี่ปี ก็เป็นงานที่ยากลำบากพอสมควร ที่จะปรับทัศนคติในส่วนนี้

2. สมรรถนะของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 นิยามของการศึกษาใหม่ ในยุคศตวรรษที่ 21 หมายถึงการสร้างพลังการเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมให้เป็นปัจจัยหลักของชีวิต การวางบทบาทการศึกษาให้เป็นส่วนสำคัญและเป็นส่วนนำในการเปลี่ยนแปลงสังคม เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงแนวคิดการจัดการศึกษาระบบโรงเรียน มาเป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด ได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์และเข้ากับบริบทโลกที่ได้เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการพัฒนาบัณฑิตในสาขาวิชานิเทศศาสตร์ ให้เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 ถือว่ามีความสำคัญมากเนื่องจากเป็นศาสตร์ด้านหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญในฐานะของสื่อที่ถูกจัดว่าเป็นฐานันดรที่ 4 ของสังคม เพราะอิทธิพลของสื่อมวลชนอยู่ในบทบาทที่ให้ความรู้ ให้ความคิด ความบันเทิง สะท้อนให้เห็นภาพของสังคม ตลอดจนมีส่วนร่วมสำคัญในการชี้แนะ ชี้นำสังคม ดังนั้นการผลิตบัณฑิตนิเทศศาสตร์ให้มีความสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด ดังที่ผู้วิจัยขอสรุปเป็นแผนภาพดังนี้

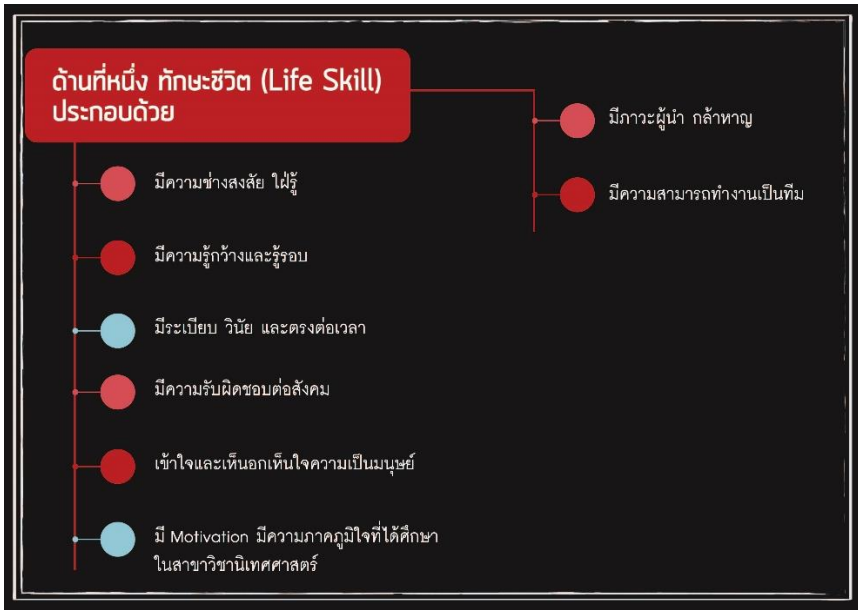

ภาพ 1.1 สมรรถนะของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21

จากผลการวิจัยผู้เชี่ยวชาญทางด้านนิเทศศาสตร์ สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้ คือ สมรรถนะของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 สามารถแบ่งออกมาได้เป็นสี่ด้านสำคัญคือ

ด้านที่หนึ่ง ทักษะชีวิต (Life Skill) ด้านที่สอง ทักษะการเรียนรู้และการคิด (Learning and Thinking Skill) ด้านที่สาม ปัญญา ความรู้ที่ควรต้องเรียนรู้ (Cognitive) และด้านที่สี่การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)

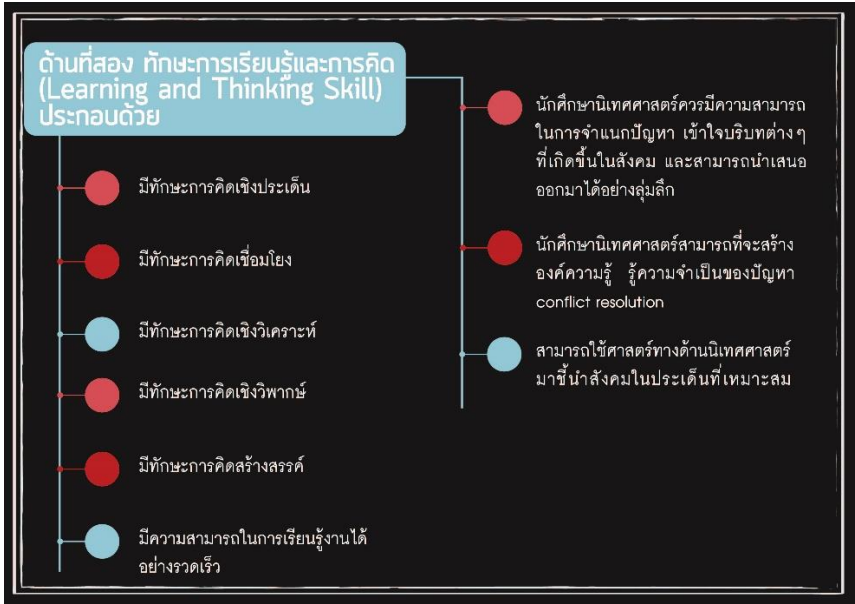
โดยแต่ละด้านสามารถแบ่งแยกย่อยได้ดังต่อไปนี้ สำหรับด้านที่หนึ่ง ทักษะชีวิต (Life Skill) ประกอบด้วย

ภาพ 1.2 ทักษะชีวิต (Life Skill)

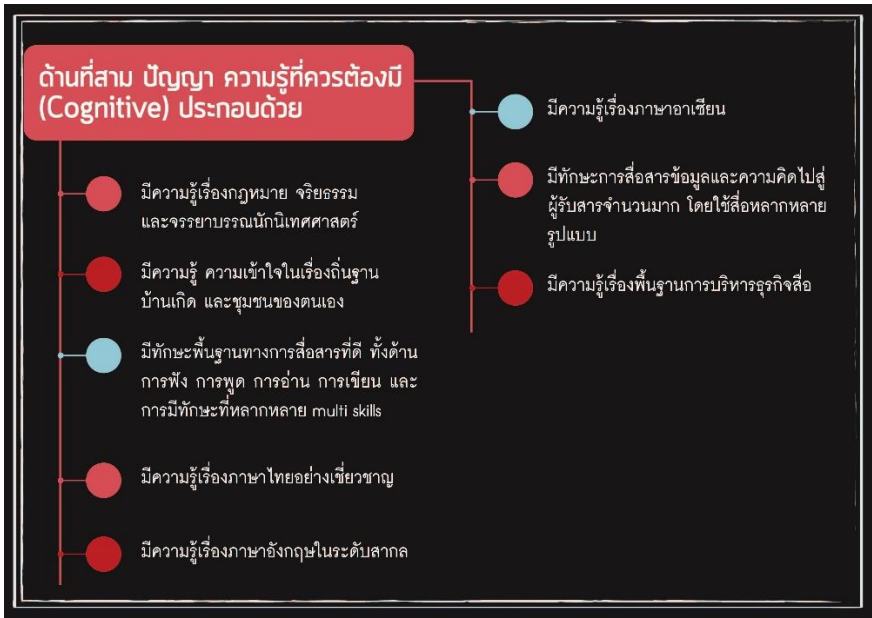
- มีความช่างสงสัย ใฝ่รู้
- มีความรู้กว้างและรู้รอบ
- มีระเบียบ วินัย และตรงต่อเวลา
- มีความรับผิดชอบต่อสังคม
- เข้าใจและเห็นอกเห็นใจความเป็นมนุษย์
- มี Motivation มีความภาคภูมิใจที่ได้ศึกษาในสาขาวิชาในเทคโนโลยีศาสตร์
- มีภาวะผู้นำ กล้าหาญ
- มีความสามารถทำงานเป็นทีม

ด้านที่สอง ทักษะการเรียนรู้และการคิด (Learning and Thinking Skill)

ภาพ 1.3 ทักษะการเรียนรู้และการคิด (Learning and Thinking Skill)

- มีทักษะการคิดเชิงประเด็น
 - มีทักษะการคิดเชื่อมโยง
 - มีทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์
 - มีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์
 - มีทักษะการคิดสร้างสรรค์
 - มีความสามารถในการเรียนรู้งานได้อย่างรวดเร็ว
 - นักศึกษานิเทศศาสตร์ควรมีความสามารถในการจำแนกปัญหา เข้าใจบริบทต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และสามารถนำเสนอออกมาได้อย่างลุ่มลึก
 - นักศึกษานิเทศศาสตร์สามารถที่จะสร้างองค์ความรู้ รู้ความจำเป็นของปัญหา conflict resolution
 - สามารถใช้ศาสตร์ทางด้านนิเทศศาสตร์มาชื่อนำสังคมในประเด็นที่เหมาะสม
- ด้านที่สาม ปัญญา ความรู้ที่ควรต้องเรียนรู้ (Cognitive)

ภาพ 1.4 ความรู้ที่ควรต้องเรียนรู้ (Cognitive)

- มีความรู้เรื่องกฎหมาย จริยธรรม และจรรยาบรรณนักนิเทศศาสตร์
- มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องถิ่นฐาน บ้านเกิด และชุมชนของตนเอง
- มีทักษะพื้นฐานทางการสื่อสารที่ดี ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน

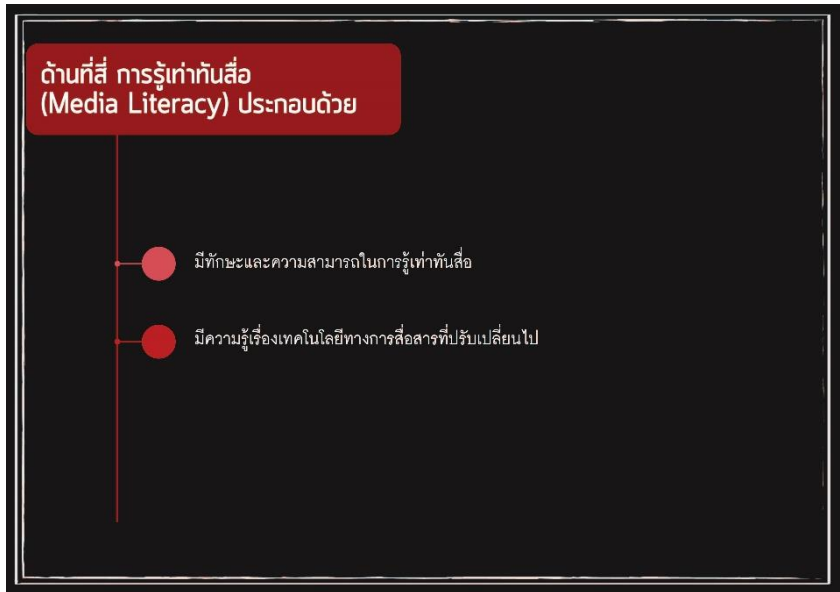
และการมีทักษะที่หลากหลาย multi skills มี

- ความรู้เรื่องภาษาไทยอย่างเชี่ยวชาญ
- มีความรู้เรื่องภาษาอังกฤษในระดับสากล
- มีความรู้เรื่องภาษาอาเซียน
- มีทักษะการสื่อสารข้อมูลและความคิดไปสู่ผู้รับสารจำนวนมาก โดยใช้สื่อ

หลากหลายรูปแบบ

- มีความรู้เรื่องพื้นฐานการบริหารธุรกิจสื่อ

ด้านที่สี่ การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)

ภาพ 1.5 การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)

- มีทักษะและความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ
- มีความรู้เรื่องเทคโนโลยีทางการสื่อสารที่ปรับเปลี่ยนไป

3.การออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะของ บัณฑิตนิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21

สังคมต้องการศึกษาที่มีแนวคิดและทางเลือกใหม่ๆ สังคมสมัยใหม่เป็นสังคมของการคิดสร้างสรรค์ (Creative Society) ในทุกๆ นาที จะมีความคิดใหม่ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา ระบบและกระบวนการของการศึกษาจึงต้องมีการพัฒนา มีการส่งเสริมปรับปรุง เปลี่ยนแปลง รวมทั้งสร้างสิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลาด้วยเช่นกัน ดังนั้นกระบวนการสร้างหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพก็เป็นส่วนสำคัญในการเชื่อมโยงการศึกษาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับวัฒนธรรม ค่านิยม และจิตวิญญาณของไทยอย่างค้ำประกันความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก เพื่อสร้างคุณภาพของบัณฑิตที่จบการศึกษาออกไป

การออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 มี 7 กลยุทธ์ดังต่อไปนี้

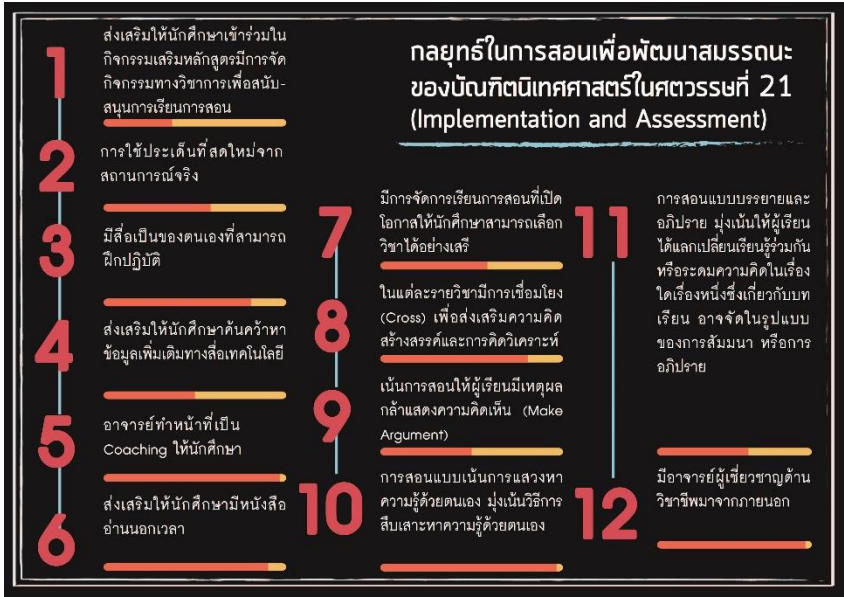
ภาพ 1.6 การออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21

- หลักสูตรนิเทศศาสตร์ต้องมีความยืดหยุ่นและหลากหลาย
- การออกแบบหลักสูตรนิเทศศาสตร์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ท้องถิ่น และความต้องการกำลังคนทั้งภาครัฐและเอกชน
- การออกแบบหลักสูตรนิเทศศาสตร์สอดคล้องกับปรัชญาและปณิธานของมหาวิทยาลัย และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา
- การออกแบบหลักสูตรนิเทศศาสตร์ให้มีลักษณะผสมผสานศาสตร์ของสาขาวิชาต่างๆ

- หลักสูตรนิเทศศาสตร์มีจุดมุ่งหมายเน้นให้นักศึกษา คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถประยุกต์ความรู้ในการทำงานได้
- หลักสูตรนิเทศศาสตร์ ตีงเน้นในเรื่องของมนุษย์และศิลปะ (Human and Arts)
- หลักสูตรนิเทศศาสตร์เน้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนิเทศศาสตร์หรือสหกิจศึกษา

4. กลยุทธ์ในการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 (Implementation and Assessment)

การมีแหล่งการศึกษาที่หลากหลาย ความก้าวหน้าของสังคมและเทคโนโลยี ทำให้มหาวิทยาลัยไม่ควรเป็นผู้ผูกขาดการศึกษาอีกต่อไป และจะทำหน้าที่แบบเดิมคงไม่เพียงพอ แหล่งความรู้และวิชาการ อาจเกิดได้กว้างขวางหลากหลายและทั่วไป ไม่ว่าจะจากสื่อมวลชน ชุมชน สถานประกอบการ โรงงาน แหล่งฝึกและสถาบันวิชาการ เฉพาะกิจซึ่งเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง การสอนจึงควรมีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เศรษฐกิจและวัฒนธรรม โดยกลยุทธ์ในการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 มีดังนี้

ภาพ 1.7 กลยุทธ์ในการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะของบัณฑิตนักศึกษาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 (Implementation and Assessment)

- ส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีการจัดกิจกรรมทางวิชาการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน
- การใช้ประเด็นที่สดใหม่ จากสถานการณ์จริง
- มีสื่อเป็นของตนเองที่สามารถฝึกปฏิบัติ
- ส่งเสริมให้นักศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมทางสื่อเทคโนโลยี
- อาจารย์ทำหน้าที่เป็น Coaching ให้นักศึกษา
- ส่งเสริมให้นักศึกษามีหนังสืออ่านนอกเวลา
- มีการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถเลือกวิชาได้อย่างเสรี
- ในแต่ละรายวิชามีการ cross เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการคิดวิเคราะห์
- เน้นการสอนให้ผู้เรียนมีเหตุผลกล้าแสดงความคิดเห็น Make argument

- การสอนแบบเน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มุ่งเน้นวิธีการสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง

- การสอนแบบบรรยายและอภิปราย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน หรือระดมความคิดในเรื่องใด-เรื่องหนึ่งซึ่งเกี่ยวกับบทเรียน อาจจัดในรูปแบบของการสัมมนา หรือการอภิปราย

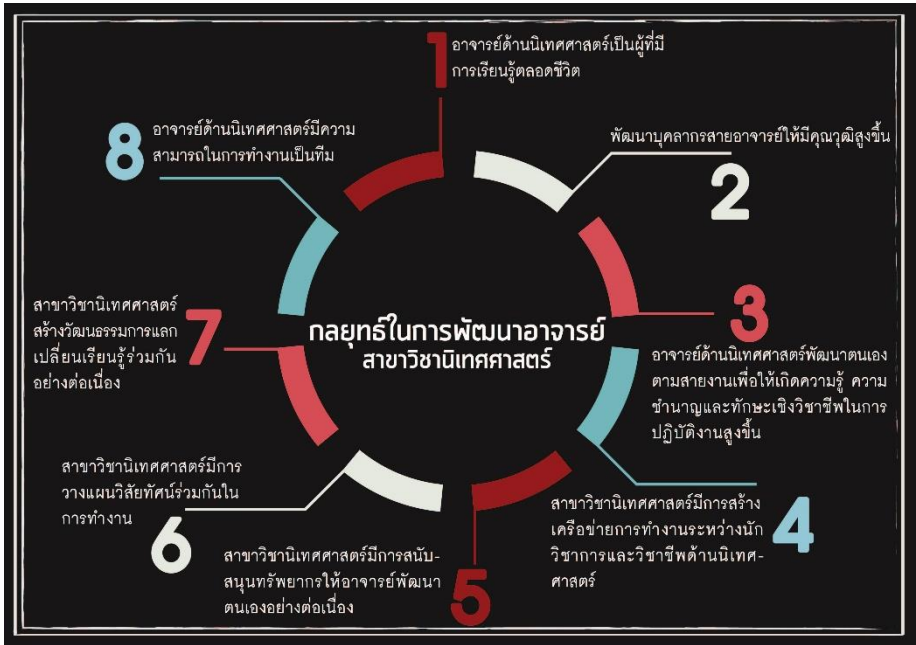
- มีอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาชีพมาจากภายนอก

ทั้งนี้จากการสรุปบทสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ จำนวน 20 คน พบที่จะสรุปได้ว่ากลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญ นอกจากการที่หลักสูตรต้องเอื้อให้นักศึกษามีพื้นฐานความรู้ที่ดีพอที่จะสามารถนำไปต่อยอดได้ หากสถาบันมีสื่อเป็นของตนเองที่สามารถฝึกให้นักศึกษาได้ลองปฏิบัติจริงก็เป็นสิ่งที่สามารถเพิ่มทักษะความเชี่ยวชาญให้แก่นักศึกษาได้ นอกจากนี้ในแต่ละรายวิชามีการเชื่อมโยง (Cross) เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการคิดวิเคราะห์หัวใจสำคัญของการสอนในระดับอุดมศึกษา คือการสอนให้เขาเป็นปัญญาชน หรือ Intellectual ขึ้นมา ดังนั้นคนทำสื่อก็จะต้องเป็นปัญญาชน และมีความรู้ต่อสิ่งที่เรียนวิชา และต้องประกอบสร้างความรู้ที่เป็นความรู้ใหม่ ที่เป็นวิชาที่ฟังฟังได้ เพราะฉะนั้นในความเป็นปัญญาชน จริงๆ แล้วคนชอบมองนักนิเทศศาสตร์เป็นนักปฏิบัติ เป็นแต่พวกถือกล้อง แต่จริงๆ แล้วมันไม่ใช่ แต่ที่สำคัญที่สุดนักนิเทศศาสตร์จะต้องเป็นนักวิเคราะห์ แล้วก็คือนักที่จะสร้างองค์ความรู้ นักนิเทศศาสตร์ไม่ใช่แค่เด็กเสิร์ฟ เราเป็นนักสร้างความรู้ ระเบียบวิธีการสร้างความรู้ ถ้าเด็กตระหนักรวดเร็ว ประกอบสร้างองค์ความรู้ใหม่ เขาก็จะไปถึงเป้าหมายได้ดีขึ้น เขาจะกลายเป็นนักคิดในเชิงปฏิบัติ ซึ่งวิธีเหล่านี้เป็นสิ่งที่สำคัญมาก มันมีเงื่อนไขว่าผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการเชื่อมโยงให้

5. กลยุทธ์ในการพัฒนาอาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์

การเรียนรู้ต้องเกิดขึ้นตลอดชีวิต การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมกับการเกิดใหม่ของวิชาการความรู้ทำให้คนเราสามารถจบการศึกษาได้ แต่คนไทยทุกคนต้องเรียนรู้ให้เป็นคนมีประสิทธิภาพอยู่ตลอดเวลา การศึกษาในสังคมใหม่จึงต้อง

เป็นการศึกษาตลอดชีวิต การวางระบบบริหาร องค์กร ทรัพยากร และบุคลากรใหม่ ให้คล่องตัว ยืดหยุ่น ทันสมัยสอดคล้องรับกับหน้าที่ และภารกิจใหม่ๆ ของการศึกษา จึงไม่สามารถเป็นสิ่งที่สามารถละเลยได้ กลยุทธ์ในการพัฒนาอาจารย์สาขาวิชา นิเทศศาสตร์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด

ภาพ 1.8 กลยุทธ์ในการพัฒนาอาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์

- อาจารย์ด้านนิเทศศาสตร์เป็นผู้ที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- พัฒนาบุคลากรสายอาจารย์ให้มีคุณวุฒิสูงขึ้น
- อาจารย์ด้านนิเทศศาสตร์พัฒนาตนเองตามสายงานเพื่อให้เกิดความรู้ ความชำนาญและทักษะเชิงวิชาชีพในการปฏิบัติงานสูงขึ้น
- สาขาวิชานิเทศศาสตร์มีการสร้างเครือข่ายการทำงานระหว่างนักวิชาการและวิชาชีพด้านนิเทศศาสตร์

- สาขาวิชานิเทศศาสตร์มีการสนับสนุนทรัพยากรให้อาจารย์พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- สาขาวิชานิเทศศาสตร์มีการวางแผนวิสัยทัศน์ร่วมกันในการทำงาน
- สาขาวิชานิเทศศาสตร์สร้างวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
- อาจารย์ด้านนิเทศศาสตร์มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักวิชาการ และนักวิชาชีพทางด้านนิเทศศาสตร์ ทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นได้มีข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า การจัดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์ ควรมีการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาเข้าใจว่าแต่ละวิชามีความเชื่อมโยงกันอย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดรูปแบบของหลักสูตรที่กำหนดขอบข่ายความรู้ไว้อย่างกว้างๆ (The board – fields curriculum) หลักสูตรนี้พยายามจะหลีกเลี่ยงการแบ่งความรู้ออกเป็นวิชาๆ แต่ควรรวมวิชาต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งจะได้ความรู้ในเครือข่ายกันลักษณะกว้างๆ และเน้นในทางปฏิบัติมากกว่ารายละเอียด และสอดคล้องกับรูปแบบของหลักสูตรที่ยึดบางวิชาเป็นแกนกลาง (The core curriculum) หลักสูตรแบบนี้ต้องการให้มีการผสมผสานความรู้หลายๆ สาขาเข้าไว้ด้วยกัน และสนใจความต้องการของผู้เรียนรวมถึงส่งเสริมกิจกรรมที่ผสมผสานการดำเนินชีวิตกับการเรียน ซึ่งคำว่าแกนกลาง (Core) นั้นสามารถนิยามได้ 2 ความหมาย ความหมายแรก แกนกลาง (Core) คือวิชาที่สอนโดยการสัมพันธ์กับวิชาอื่น เป็นวิชาบังคับที่ทุกคนต้องเรียน เช่น เมื่อครูประวัติศาสตร์ไทยสอนประวัติศาสตร์ไทยสมัยอยุธยา ครูวรรณคดีไทยก็สอนวรรณคดีไทยสมัยอยุธยาเช่นกัน ส่วนความหมายที่สองนั้น แกนกลาง (Core) หมายถึง การเรียนแบบเป็นหน่วยโดยผสมผสานทุกวิชาเข้าด้วยกัน เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน โดยให้ผู้สอน และผู้เรียนร่วมกันสร้างหน่วยการเรียนรู้ของตนขึ้นล่วงหน้าก่อนการเรียนแต่ต้องอยู่ภายใต้ขอบข่ายของหลักสูตรที่วางไว้ (วิญญู สาธ, 2514)

หลักสูตรที่ดีมีลักษณะดังต่อไปนี้คือ ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา ตรงตามพัฒนาของผู้เรียนในช่วงอายุต่างๆ ตรงตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียนและสังคม ตรงตามลักษณะวัฒนธรรม ประเพณี และเอกลักษณ์ของชาติ มีเนื้อหาการสอนที่บริบูรณ์ ช่วยให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่ม บอกแนวทาง วิธีการสอน อุปกรณ์สื่อการสอน และวิธีการประเมินการสอนที่เหมาะสม ยืดหยุ่น คล่องตัว เปลี่ยนแปลงปรับปรุงได้ง่าย ส่งเสริมการทำงานโดยอิสระและสอดคล้องกับการดำรงชีวิตปกติประจำวันของผู้เรียน เพิ่มพูนทักษะ ความรู้ความชำนาญมูลฐานให้แก่ผู้เรียน และให้ความรู้ที่ต่อเนื่องเป็นลำดับ ไม่ข้ามขั้น วกลงไปวนมา หรือเกินความรู้เก่าของผู้เรียน (ภิญโญ สาร, 2514)

การพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ทางด้านนิเทศศาสตร์ เพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานยังสอดคล้องกับแนวคิดหน้าที่และวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา และหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่ระบุว่าหนึ่งในเป้าหมายพื้นฐานสำคัญของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาคือ การถ่ายทอดและสร้างความพร้อมทักษะทางด้านอาชีพให้แก่นักศึกษาสังคมสมัยใหม่ต้องการให้สถาบันอุดมศึกษาผลิตบุคคลากรระดับมืออาชีพขั้นสูงที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นกระดูกสันหลังให้แก่สังคมในขณะที่คณะอนุกรรมการอุดมศึกษาคณะกรรมการวางแผนเพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้เสนอวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาว่าควรผลิตกำลังคนทางด้านวิชาชีพขั้นสูงเพื่อการพัฒนาสังคม (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2557; McLaren, B., 2011)

การผลิตกำลังคนตามความต้องการของสังคมโดยสถาบันอุดมศึกษานั้น มหาวิทยาลัยควรมีบทบาทในการเตรียมคนให้พร้อมก่อนที่จะออกไปประกอบอาชีพตามที่ผู้เรียนถนัด หรือสนใจ ในด้านนี้มหาวิทยาลัยไม่เพียงแต่ควรให้ความรู้ทางวิชาชีพเท่านั้น แต่ยังต้องมีการเตรียมข้อมูล และแนะแนวทาง โดยนักศึกษาได้รับความรู้ และการแนะแนวเกี่ยวกับอาชีพ นอกจากนั้นยังควรสอนให้นักศึกษารู้จักคิด และรู้จักแยกแยะประเภทของงานตามความสนใจ หลังจากนั้นนักศึกษาทราบถึงแนวทางแล้ว ก็จะทำให้เตรียมความพร้อม และประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานได้

เมื่อพิจารณาจากแนวคิดและทฤษฎีเรื่องการอุดมศึกษา ก็จะพบว่าสมรรถนะของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นผลจากการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับหน้าที่หลักของมหาวิทยาลัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง คือ การผลิตบัณฑิตเพื่อให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของสังคม และในทางกลับกันคุณภาพบัณฑิตเองก็เป็นดัชนีชี้ความสำเร็จของมหาวิทยาลัยด้วย วราภรณ์บวรศิริ (2541) กล่าวว่า การผลิตบัณฑิตหรือการสอนนี้เป็นการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นิสิตนักศึกษาให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น มีค่านิยมที่ถูกต้อง คิดเป็น ทำเป็น มีวิจรรณญาณ สามารถเผชิญกับข้อเท็จจริงของสังคมได้ โดยทางมหาวิทยาลัยจะต้องให้นิสิตนักศึกษามีความรู้ทางด้านวิชาการที่ลึกซึ้งกว้างขวาง และทันสมัยแล้ว ทางมหาวิทยาลัยจะต้องพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม ศีลธรรม และจริยธรรมควบคู่กันไปด้วย ในขณะที่ สิปปิตานนท์ เกตุทัศน์ (2524, อ้างถึงใน ไพฑูรย์ สินรรัตน์, 2524) กล่าวว่า คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงจะมี คือ มีความรัก และนิยมในการแสวงหาความรู้ มีความคงแก่เรียน ความเป็นปราชญ์ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีจินตนาการ

หากหลักสูตรนิเทศศาสตร์ใด สามารถพัฒนาและผลิตบัณฑิตที่มีสมรรถนะของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 ดังที่กล่าวมา ก็จะบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามแนวคิดที่ว่า จุดมุ่งหมายของการศึกษาในระดับอุดมศึกษามี 4 ประการด้วยกัน (1) การถ่ายทอดความรู้ และการสร้างองค์ความรู้ (2) การพัฒนาระดับสติปัญญาให้แก่ผู้เรียน (3) การเตรียมความพร้อม และพัฒนาทักษะทางด้านวิชาชีพให้แก่ผู้เรียน และ (4) การปรับทัศนคติของผู้เรียนเกี่ยวกับจริยธรรม/จรรยาบรรณ และคุณค่าของสถาบันทางสังคมต่างๆ

หากพิจารณาตามกรอบแนวคิดการวางแผนพัฒนาหลักสูตรจะเห็นได้ว่า อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะในขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้ผู้สอนเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้ในชั้นเรียน โดยจัดการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์และเลือกกลยุทธ์วิธีการสอนที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุผลการเรียนรู้ (Saylor, J. G., Alexander, W. M., & Lewis, A. J., 1981) ซึ่งสอดคล้องกับแบบจำลองการพัฒนาหลักสูตรของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) อธิบายว่าในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ผู้สอน

มีบทบาทสำคัญในขั้นตอนการปฏิบัติการสอนคือ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน คือ จัดทำวัสดุ สื่อการสอน ทำหน้าที่ดำเนินการสอน ประเมินทั้งผลการเรียนและหลักสูตร แล้วนำไปแก้ไข

แนวทางการปฏิรูประบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานิเทศศาสตร์ ในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวจึงเป็นประเด็นเริ่มและประเด็นแรกที่เราจะต้องช่วยกันคิดและพัฒนาต่อไป เพื่อการศึกษาไทยจะได้มีความหมาย มีศักดิ์ศรี และมีคุณค่าแก่ชีวิตและสังคมไทยอย่างแท้จริง

ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางสำหรับภาพอนาคตในการปรับตัวของการผลิตบัณฑิต นิเทศศาสตร์ ควรจะมีการแบ่งออกเป็น 3 ระยะ

1. ในระยะสั้น ควรเร่งปรับทักษะการทำงานของนักนิเทศศาสตร์ที่มีอยู่ โดยเฉพาะในการปรับทักษะที่ไม่ต้องการเป็นทักษะที่นายจ้างให้ความสำคัญมากขึ้น
2. ในระยะกลาง หน่วยงานของผู้รับผิดชอบ ควรมีการปฏิรูประบบการศึกษา ครั้งใหญ่ โดยดึงผู้ประกอบการในตลาดแรงงานร่วมมือกับระบบการศึกษา ซึ่งในขั้นนี้ก็จะหมายถึง สถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิตทางด้านนิเทศศาสตร์ ควรมีความร่วมมือกับสถานประกอบการด้านนิเทศศาสตร์กันอย่างจริงจัง เพื่อพัฒนาทักษะกำลังคนให้ตรงกับความต้องการในตลาดแรงงาน และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งนั้สัยรักการเรียนเรียนรู้อุตลอดชีวิต ควรมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ
3. ในระยะยาวรัฐบาล ควรมีการสนับสนุนการลงทุนเทคโนโลยีข้อมูลสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบาย เพื่อพัฒนากำลังคนและการส่งเสริมการลงทุนในภาคธุรกิจให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้รัฐบาลทำนุการเปลี่ยนแปลงและตัดสินใจในการปรับยุทธศาสตร์ของประเทศได้ทันเวลา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยเชิงอนาคต มักจะมีปัญหาการตีความแนวคิดในแบบสอบถาม ซึ่งสร้างจากคำสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ ควรมีการพิจารณาแนวโน้มอย่างละเอียด

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 แล้ว เพื่อหาแนวโน้มที่ของภาพอนาคตที่จะเป็นไปได้ ซึ่งจะได้ทำความเข้าใจหรือขอคำอธิบายจากผู้ทรงคุณวุฒิในรอบสุดท้ายได้อีก เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นไปอย่างถูกต้องและแม่นยำ

2. แนวโน้มที่ได้จากการวิจัยเชิงอนาคตนี้ ควรได้นำไปสร้างเป็นแบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ปฏิบัติ และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการหาข้อมูลความเป็นไปได้จริงอีกครั้งหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันเป็นการเผยแพร่แนวคิดเหล่านี้ สู่ระดับผู้ปฏิบัติด้วย

เอกสารอ้างอิง

ทบวงมหาวิทยาลัย ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ. (2544).

รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2524). **หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา.** กรุงเทพฯ.

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2557). **เติบโตเต็มตามศักยภาพ ผู้ศตวรรษที่ 21 ของ**
การศึกษาไทย. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภิญโญ สารร. (2514). **หลักการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.

วรภรณ์บวรศิริ. (2541). **แนวโน้มและประเด็นสำคัญในโครงสร้างการเรียนรู้**
ทางการอุดมศึกษาในยุโรป. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

วิชัย วงษ์ใหญ่.(2554). **การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา.** กรุงเทพฯ ฯ : อาร์แอนด์
ปริ้นท์.

ATCS. (2015). Retrieved April,6, 2015, from <http://www.atc21s.org/European>

Commission. (2015). Retrieved April,6, 2015, from <http://ec.europa.eu>

Gonzalez Alonso, G. A. (2009). **Academic professional development strategies to facilitate educational changes in universities.** (Order No. 3400643, Teachers College, Columbia University). ProQuestDissertations and

Theses, , 332-n/a. Retrieved from <http://search.proquest.com/docview/230980127?accountid=31286>.

McLaren, B. (2011). **Student engagement on a university campus in the 21 st century : The student sustainability ambassador program.** (Order No. 1503977, Northern Arizona University). ProQuest Dissertations and Theses, 85. Retrieved from <http://search.proquest.com/docview/918226948?accountid=31286>. (918226948).

Metiri. (2015). Retrieved April,6, 2015, from <http://metiri.com/>

OECD, (2015). Retrieved April,6, 2015, from <http://www.oecd.org/>

Osman, K and other. (2012). **M-21CSI : A Validated 21st Century Instrument for Secondary Science Students.** Asian Social Science ; Vol.8, No. 16; 2012 Published by Cannadian Center of Science and Education P21. (2015). Retrieved April,6, 2015, from <http://www.p21.org/>

Saylor, J. G., Alexander, W. M., & Lewis, A. J. (1981). **Curriculum planning for better teaching and learning (4th ed.).** New York, NY : Holt, Rinehart, & Winston.

Shubert, A. N. (2011) . **Teaching millennial: A model for integrating 21st century skills into an English language arts curriculum.** (Order No. 3478763, University of Delaware). ProQuest Dissertations and Theses, ,185. Retrieved from <http://search.proquest.com/docview/903971672?accountid=31286>. (903971672).